

Číslo záznamu: 20 022/2008

Dátum: 5. 5. 2008

Vec

Informácia pre výrobcov a dovozcov náterových látok o požiadavkách právnych predpisov na ochranu ovzdušia týkajúcich sa obmedzovania emisií prchavých organických zlúčenín

Prchavé organické zlúčeniny (ďalej len VOC) patria medzi významnú skupinu znečisťujúcich látok, ktoré negatívne ovplyvňujú čistotu ovzdušia. Popri vlastnom negatívnom vplyve na kvalitu ovzdušia sa tieto látky podieľajú aj na tvorbe fotochemického smogu, ktorého najškodlivejšou zložkou je prízemný ozón.

Smernice Európskej únie riešia tento problém dvoma rôznymi prístupmi:

- **regulovaním maximálneho obsahu organických rozpúšťadiel v určitých náterových látkach, určených pre používanie v menších zariadeniach** (zariadenia s nižšou spotrebou rozpúšťadla, ako je najnižšia prahová spotreba ustanovená smernicou 1999/13/ES) **a pre činnosti vykonávané mimo zariadení**
 - túto problematiku upravuje Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/42/ES o obmedzovaní emisií prchavých organických zlúčenín unikajúcich pri používaní organických rozpúšťadiel v určitých farbách a lakoch a vo výrobkoch na povrchovú úpravu vozidiel.
- **regulovaním množstva vypúšťaných VOC zo zariadení s vyššou spotrebou organického rozpúšťadla ako je najnižšia prahová spotreba**
 - túto problematiku upravuje Smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/13/ES o obmedzovaní emisií prchavých organických zlúčenín pri používaní rozpúšťadiel pri určitých činnostiach a v určitých zariadeniach.

Slovenská republika transponovala do svojho právneho systému predmetné smernice EÚ týmito právnymi predpismi:

- zákonom č. 478/2002 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon o ochrane ovzdušia a ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o ovzduší),
- vyhláškou MŽP SR č. 409/2003 Z.z., ktorou sa ustanovujú emisné limity, technické požiadavky a všeobecné podmienky prevádzkovania zdrojov a ich zariadení, v ktorých sa používajú organické rozpúšťadlá v znení neskorších predpisov,
- vyhláškou MŽP SR č. 133/2006 Z.z. o požiadavkách na obmedzovanie emisií prchavých organických zlúčenín unikajúcich pri používaní organických rozpúšťadiel v regulovaných výrobkoch (ďalej len vyhláška o regulovaných výrobkoch).

V zákone o ovzduší sú osobitne ustanovené povinnosti pre výrobcov a dovozcov, ktorí vyrábajú alebo dovážajú na domáci trh:

1. regulované výrobky (§ 18 ods. 6, 8, 10),
2. organické rozpúšťadlá, náterové látky, lepidlá, tlačiarenské farby a laky s obsahom organických rozpúšťadiel, ktoré sú určené pre zariadenia podľa vyhlášky č. 409/2003 Z.z. (§ 18 ods. 4).

1. Požiadavky na obmedzovanie emisií prchavých organických zlúčenín v regulovaných výrobkoch

1.2 Regulované výrobky

Regulované výrobky sú vymedzené druhy náterových látok s použitím na povrchovú úpravu budov, stavieb, konštrukcií, ich vnútorných častí a príslušenstva s dekoratívnym, funkčným a ochranným účelom (ide o farby a laky, ktoré sa používajú na natieranie muriva, kovov, plastov, dreva a moridlá na drevo) a výrobky určené na opravu automobilov (farby, laky, prípravné a čistiace prostriedky, tmely a plnivá). Zoznam druhov regulovaných výrobkov je uvedený v prílohe č.1 k vyhláške o regulovaných výrobkoch.

Znižovanie obsahu organických rozpúšťadiel je riešené v dvoch etapách. Hraničný obsah prchavých organických zlúčenín v regulovaných výrobkoch platí od 1.1.2007 (1. etapa). Ďalšie zníženie je potrebné dosiahnuť k 1. 1. 2010 (2. etapa). Dvanásťmesačné prechodné obdobie je určené na spotrebu regulovaných výrobkov, ktoré nespĺňajú hraničný obsah prchavých organických zlúčenín, ak boli preukázateľne vyrobené pred dátumom platnosti hraničných hodnôt.

1.3 Požiadavky pre umiestnenie regulovaných výrobkov na trh v Slovenskej republike

Podľa ustanovenia § 18 ods. 6 zákona o ovzduší regulované výrobky možno uviesť na domáci trh, len ak:

- spĺňajú hraničné hodnoty pre maximálny obsah prchavých organických zlúčenín podľa prílohy č. 2 k vyhláške o regulovaných výrobkoch. V prípade, ak sa do regulovaných výrobkov musia pridávať rozpúšťadlá na riedenie, aby boli pripravené na použitie, hodnota maximálneho obsahu rozpúšťadiel, uvedená v prílohe č. 2 k uvedenej vyhláške, sa vzťahuje na celkový obsah rozpúšťadla vo výrobku v takom stave, v ktorom je pripravený na použitie,
- obaly regulovaných výrobkov musia byť označené v súlade s § 3 ods. 2 vyhlášky o regulovaných výrobkoch.

Tieto požiadavky sa nevzťahujú na regulované výrobky, ktoré sú určené:

- na použitie v zariadeniach podľa vyhlášky MŽP SR č. 409/2003 Z.z., ktoré zabezpečujú dodržanie emisných limitov a ostatných požiadaviek vyplývajúcich z tejto vyhlášky (§18 ods. 7 zákona o ovzduší). V týchto zariadeniach sa môžu používať aj regulované výrobky s vyšším obsahom prchavých organických zlúčenín ako je uvedené v prílohe č.2 k vyhláške o regulovaných výrobkoch a aj neregulované výrobky (viď bod 2.).

Regulované výrobky, ktoré nespĺňajú požiadavku na max. obsah prchavých organických zlúčenín a sú určené na použitie v zariadeniach podľa vyhlášky MŽP SR č. 409/2003 Z.z. – sa môžu dodávať výlučne cez veľkoobchodnú sieť. Obaly týchto výrobkov musia byť označené textom:

„Výrobok určený na použitie v zariadeniach alebo pre činnosti, pre ktoré sa uplatňujú požiadavky na obmedzovanie emisií prchavých organických látok.“

- na údržbu a reštaurovanie kultúrnych pamiatok a historických vozidiel a sú povolené podľa § 33 ods. 3 písm. u) zákona o ovzduší

Podľa § 18 ods. 7 zákona o ovzduší na údržbu a reštaurovanie kultúrnych pamiatok a historických vozidiel je možné povoliť nákup a použitie obmedzeného množstva regulovaných výrobkov, ktoré nespĺňajú požiadavky na maximálny obsah prchavých organických zlúčenín. V takom prípade je nákupca povinný preukázať sa povolením podľa § 33 ods. 3 písm. u) zákona o ovzduší, vydaným príslušným Obvodným úradom

životného prostredia, podľa miesta, kde sa daná pamiatka nachádza. V povolení musí byť uvedené, na aký účel bude výrobok použitý, podkategória regulovaného výrobku podľa prílohy č. 1, potrebné množstvo náterovej látky, obsah prchavých organických zlúčenín v stave pripravenom na použitie.

1.4 Označenie na etikete

1.4.1 Na etikete obalu regulovaného výrobku musí byť uvedené:

- podkategória výrobku uvedená v prílohe č. 1 k vyhláške o regulovaných výrobkoch
- hraničná hodnota obsahu VOC uvedená v prílohe č.2 k vyhláške o regulovaných výrobkoch
- maximálny obsah prchavých organických zlúčenín v g.l⁻¹ v stave, v ktorom je výrobok pripravený na použitie.

Ak je regulovaný výrobok určený na rôzne použitia, pre ktoré sa do neho pridávajú rôzne množstvá rozpúšťadiel/aditív, je potrebné takýto výrobok označovať etiketou s informáciami o prchavých organických látkach pre všetky možné alternatívy použitia. Označenie na etikete slúži na informovanie zákazníka aj inšpekcie. Môže tam byť uvedené napr.

„Podľa smernice EP a R 2004/42/ES hraničná hodnota pre obsah VOC v tomto regulovanom výrobku (kat. I/a) je max.75g/l (od roku 2007) a 30 g/l (od roku 2010). Obsah VOC v tomto výrobku je max. ...g/l.“

1.4.2 Obaly regulovaných výrobkov, ktoré sú určené pre zariadenia podľa vyhl. MŽP SR č. 409/2003 Z.z. a nespĺňajú požiadavku na maximálny obsah organických rozpúšťadiel, musia byť označené textom:

„Výrobok určený na použitie v zariadeniach alebo pre činnosti, pre ktoré sa uplatňujú požiadavky na obmedzovanie emisií prchavých organických látok.“

1.5 Regulované výrobky, ktoré nespĺňajú požiadavky na maximálny obsah VOC

- **je zakázané dodávať do maloobchodnej siete** (§ 18 ods. 8 písm. b) zákona o ovzduší). Na rozdiel od ostatných povinností, za plnenie ktorých je zodpovedný výrobca alebo dovozca, tento zákaz sa vzťahuje na všetkých podnikateľov, ktorí dodávajú tovar do maloobchodnej siete
- **je povolené používať iba v zariadeniach**, ktoré uplatňujú požiadavky vyhlášky MŽP SR č. 409/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov.

1.6 Evidencia

Podľa § 18 ods. 10 zákona o ovzduší, podnikateľ, ktorý vyrába alebo dováža na domáci trh regulované výrobky, je povinný viesť prevádzkovú evidenciu o ich množstve a kvalite a každoročne do 15. februára predkladať príslušnému inšpektorátu ochrany ovzdušia SIŽP údaje o množstve predaných regulovaných výrobkov. Návrh tlačív na vedenie evidencie je uvedený v prílohe. Osobitne sa vedie evidencia o:

- regulovaných výrobkoch, ktoré spĺňajú max. obsah prchavých organických zlúčenín (podľa § 18 ods. 6 zákona o ovzduší)
- regulovaných výrobkoch, ktoré nespĺňajú požiadavku na max. obsah prchavých organických zlúčenín – určených pre historické budovy a veterány (podľa § 18 ods. 7 a) zákona o ovzduší)
- regulovaných výrobkoch, ktoré sú určené výlučne na použitie v zariadeniach, ktoré obmedzujú emisie podľa vyhlášky MŽP SR č. 409/2003 Z. z.

2. Povinnosti výrobcov, dovozcov organických rozpúšťadiel, náterových látok, lepidiel, tlačiarenských farieb a lakov s obsahom organických rozpúšťadiel (ďalej len výrobky)

2.1 Vymedzenie výrobkov

Ide o výrobky s obsahom organických rozpúšťadiel, ktoré nepatria medzi regulované výrobky a ktoré sa používajú v zariadeniach a pri týchto činnostiach:

polygrafia, odmasťovanie a čistenie povrchov, nanášanie náterových látok na kovy, plasty, textil, papier, sklo, drevené povrchy, kožu, nanášanie náterov v priemysle výroby automobilov, natieranie pásov a zvitkov, natieranie navíjaných drôtov, impregnácia dreva, nanášanie lepidiel, laminovanie dreva, plastov, výroba obuvi, výroba farmaceutických produktov, výroba a spracovanie gummy, extrakcia a rafinácia rastlinných olejov a živočíšnych tukov.

2.2 Požiadavky na technickú dokumentáciu

Výrobca a dovozca takýchto výrobkov je povinný vypracovať technickú dokumentáciu, v ktorej musia byť podľa § 18 ods. 5 zákona o ovzduší uvedené údaje o hustote výrobku, o obsahu rozpúšťadiel, o obsahu celkového organického uhlíka a o obsahu neprchavých látok.

Ing. Peter Solčanský
riaditeľ odboru

Schválila: Ing. Jana Jagnešáková
poverená vedením oddelenia ochrany ovzdušia